

яка незаконно перебуває в місцях тримання затриманих, попереднього ув'язнення, обмеження чи позбавлення волі або в установі для виконання заходів примусового характеру [2; 37, 43, 44].

Існує й низка прав органів прокуратури України, пов'язаних з матеріальним і соціальним забезпеченням працівників прокуратури. Наприклад, прокурори й слідчі мають право безкоштовно користуватися за службовими посвідченнями на території України всіма видами транспорту міського, приміського й місцевого сполучення (крім таксі); під час службового відрядження користуватися правом бронювання місць у готелях і на всіх видах транспорту, а також позачергового придбання проїзних документів; право прокурорів і слідчих прокуратури в першочерговому порядку бути забезпеченими житлою площею місцевими органами влади тощо.

Одні з останніх змін в структурі статусу органів прокуратури щодо її прав є зміни в порядку проведення органами прокуратури перевірок при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів. Сьогодні при проведенні перевірки прокурор має право:

1) безперешкодно за посвідченням, що підтверджує займану посаду, входити в приміщення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, військових частин, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності без особливих перепусток, де такі запроваджено;

2) витребувати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних підприємств, установ і організацій рішення, розпорядження, інструкції, накази та інші акти й документи, одержувати інформацію про стан законності й заходи щодо її забезпечення, мати доступ до відповідних інформаційних баз даних державних органів;

3) вимагати від керівників і колегіальних органів проведення перевірок, ревізій діяльності підпорядкованих і підконтрольних підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, а також виділення спеціалістів для проведення перевірок, відомчих і позавідомчих експертиз;

4) мати доступ до документів і матеріалів, необхідних для проведення перевірки, також за письмовою вимогою, і таких, що містять комерційну таємницю або інформацію з обмеженим доступом. Письмово вимагати подання в прокуратуру у визначений ним розумний строк зазначених документів і матеріалів, видачі необхідних довідок, також щодо операцій і рахунків юридичних осіб та інших організацій, для вирішення питань, пов'язаних з перевіркою. Отримання від банків інформації, яка містить банківську таємницю, здійснюється в порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про банки і банківську діяльність";

5) отримувати від посадових і службових осіб і громадян усні або письмові пояснення, також шляхом виклику відповідної особи до органу прокуратури [3, п. 6.2].

Підбиваючи підсумок аналізу повноважень органів прокуратури, відмітимо, що головними змінами, унесенними Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури", є зміни в статтях, що регулюють повноваження прокурорів під час нагляду за дотриманням і застосуванням законів [4]. Порівнюючи положення старої й нової редакції ст. 20 Закону України "Про прокуратуру", впливає, що загалом їхні повноваження залишилися ті самі. Проте більшість із оновлених прав прокурора (усі права, що стосуються надання документів і пояснень) тепер можуть бути реалізовані лише під час перевірки, порядок проведення якої встановлено законом.

Література

1. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник. - К.: Правова єдність, - 2010. - 432 с.

2. Про прокуратуру: закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 53. - Ст. 793.

3. Про затвердження Положення про порядок проведення органами прокуратури перевірок при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів: Наказ Генеральної прокуратури України від 12.11.2012 № 111. - [Електронний ресурс]: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.51129.0>.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури: закон України // Офіційний вісник України від 05 жовт. 2012. - 2012. - № 73. - Ст. 2934.

5. Кошман О.В. Деякі аспекти вдосконалення статусу прокурора в державі / Олексій Володимирович Кошман // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия: Юридичні науки - 2012. - Т. 25 (64) № 2. - С. 327-331. - [Електронний ресурс]: http://science.crimea.edu/zapiski/2012/law/25_2law/046koshm.pdf.

6. Парламент скоротив повноваження прокурорів / Інформаційне агентство УНІАН [Електронний ресурс]: <http://www.unian.ua/news/525637-vr-urizalarpovnovajennya-prokuroriv.html>.

7. Косюта М.В. Черговий етап реформування законодавства про прокуратуру / М.В. Косюта, В.В. Долежан / Вісник прокуратури - 2012 - № 10. - С. 17.

8. Реформування прокуратури України в контексті конституційних змін / Петро Андрійович Рудик. - [Електронний ресурс]: http://b-ko.com/book_162_glava_24_3_4._%D0%A0%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_.html.

*Рибалка Н.О.,
здобувач Харківського національного університету
внутрішніх справ
Надійшла до редакції 12.09.2012*

УДК 349.2

ЮРИДИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Русецький А. А.

Одним з основних питань для будь-якої галузі права є питання визначення кола його суб'єктів, тобто тих, для кого воно існує взагалі та чітко поведінку, дії, відносини регулює. Це в повній мірі стосується й адміністративного права, яке є однією з найбільш складних, об'ємних і розгалужених галузей права, що регулює з метою реалізації завдань і функцій держави суспільні відносини управлінського характеру, які складаються у сфері виконав-

чої й розпорядчої діяльності органів виконавчої влади, внутрішньоорганізаційної діяльності інших державних органів, а також у процесі здійснення громадськими організаціями, їх органами зовнішніх юридично-владних повноважень [1, 20-21]. Зі змісту визначення поняття адміністративного права чітко видно, що воно є управлінським, тобто предметом його регулювання виступають відносини управління, що виникають і функціонують на

різних суспільних рівнях. У свою чергу велика кількість управлінських відносин у суспільстві зумовлює значне коло учасників соціальних зв'язків, яких адміністративне право наділяє правосуб'єктністю, що робить систему суб'єктів адміністративного права складнішою, ніж систему суб'єктів будь-якої іншої галузі права [2, 75].

Одну з центральних ланок у системі суб'єктів адміністративного права посідають юридичні особи. Проблематику юридичних осіб як суб'єктів адміністративного права у своїх працях вивчали В.Б. Авер'янов, В.В. Колпаков, Ю.П. Битяк, Г.В. Атаманчук, І.П. Голосніченко, С.В. Ківалов, В.М. Гарашук, Т.О. Коломоєць, Д.М. Павлов, Д.М. Бахрах, Ю.М. Стариков та інші. Втім, не зважаючи на зусилля цих та інших правників, ряд аспектів адміністративно-правового статусу юридичних осіб все ще залишається недостатньо висвітленим, і передусім через те, що загальні питання адміністративно-правового становища юридичної особи як комплексної категорії, як правило, аналізуються адміністративістами поверхнево, переважно вони зосереджують свою увагу на визначенні особливостей адміністративно-правового статусу окремих її різновидів юридичних (міністерства, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи тощо).

Враховуючи викладене, метою цієї статті є: дослідити юридичну особу як суб'єкт адміністративного права. Задля цього планується: дослідити поняття “суб'єкт”, “суб'єкт права” та “суб'єкт адміністративного права”, розглянути наявну в юридичній літературі класифікацію суб'єктів адміністративного права, проаналізувати адміністративну правосуб'єктність юридичних осіб - її поняття та структуру.

Поняття суб'єкта (від лат. “sub” - під та “jacio” - кидаю, покладаю в основу: “subjectus” - той, що лежить внизу, знаходиться в основі) виникло як філософська категорія й характеризує наділену свідомістю й волею людину, яка активно діє та пізнає [3, 439]; людину як носія субстанціальних властивостей і характеристик, що визначають якісні особливості об'єкта [4, 688]; людину (групу людей) як носія предметно-практичної діяльності й пізнання: джерело активності, спрямованої на об'єкт [5, 661].

Отже, у сфері філософії категорія суб'єкта прив'язана до фізичної особи (індивіда, групи осіб). У сфері ж права поняття суб'єкта хоча й зберігає свій загальнофілософський зміст - це теж джерело активності, предметно-практичної діяльності, у ролі якого дуже часто виступає фізична особа, однак, окрім природних суб'єктів, тобто людей, у сфері права існують і штучно створені суб'єкти, якими, зокрема, є юридичні особи. Така ситуація пояснюється тим, що у сфері права поняття суб'єкта не є іманентним і притаманним виключно людині. Як слушно відзначає Г. Еллінек, суб'єкт права - це явище суто юридичне, він не є істота або субстанція, а дана ззовні, створена волею правопорядку здатністю [6, 123]. Учасники суспільного життя стають суб'єктами права в силу норм об'єктивного права, що зумовлюються певними потребами суспільного розвитку [7, 10].

Д.М. Бахрах зазначає, що суб'єктом права є учасник суспільних відносин, якого юридична норма наділила правами та обов'язками [8, 22]. Безпосередньо суб'єктом адміністративного права є носій передбачених адміністративно-правовими нормами прав і обов'язків у сфері державного управління та місцевого самоврядування, здатного реалізовувати права й виконувати обов'язки [9, 28]. Схоже визначення суб'єкта адміністративного права пропонує й С.В. Ківалов: “Це носій прав і обов'яз-

ків у сфері державного управління, які передбачені адміністративно-правовими нормами, здатного надати права реалізовувати, а покладені обов'язки виконувати [10, 69].

Для того, щоб учасник суспільних відносин міг бути визнаний суб'єктом адміністративного права, він має володіти декількома соціальними й юридичними ознаками (передумовами). Д.М. Бахрах до них відносить: по-перше, соціальні (участь у суспільних відносинах як відокремленого, здатного виробляти й здійснювати єдину волю персоніфікованого суб'єкта, що звелів), по-друге, юридичні (визнання правовими нормами його здатності бути носієм прав і обов'язків, брати участь у правовідносинах) [8, 22]. В.В. Колпаков вважає, що до зазначених передумов належать: а) зовнішня відокремленість, яка характеризується наявністю системоутворюючих ознак; б) персоніфікація в суспільних відносинах управлінського типу, тобто виступ у вигляді єдиної особи - персони; в) здатність виражати й здійснювати або персоніфіковану волю у відносинах з державою, або державну волю в процесі адміністративно-правового регулювання суспільних відносин [2, 73]. Далі автор відзначає, що “претендент”, який має названі особливості, набуває статусу суб'єкта тільки в тому разі, якщо держава, використовуючи адміністративно-правові норми, робить його носієм (власником) прав і обов'язків, які реалізуються останнім у сфері державного управління [2, 73].

В адміністративному праві немає окремого специфічного визначення поняття “юридичної особи” й застосовується те, що вироблено в цивілістиці. Так у статті 80 Цивільного кодексу України встановлено, що юридичною особою є організація, створена й зареєстрована у встановленому законом порядку. Юридична особа наділяється цивільною правоздатністю й дієздатністю, може бути позивачем і відповідачем у суді [11]. До основних ознак юридичної особи належать: а) організаційна єдність; б) наявність відокремленого майна. Кожна юридична особа має своє майно, відокремлене, по-перше, від майна членів трудового колективу цієї організації; по-друге, від майна держави чи автономного утворення, територіальної громади; по-третє, від майна інших організацій, також вищих органів; в) виступ у цивільному обороті від свого імені. Кожна юридична особа має своє найменування (ім'я). Від свого імені вона набуває майнових і особистих немайнових прав і несе обов'язки, вступаючи в різні цивільно-правові відносини з іншими організаціями та громадянами; г) здатність нести самостійну майнову відповідальність. Здатність організації від свого імені брати участь у цивільних правовідносинах, самостійно набувати майнових і особистих немайнових прав і нести обов'язки зумовлює й самостійну майнову відповідальність юридичної особи за своїми зобов'язаннями [12, 108-109]. Зі змісту основних ознак юридичної особи видно, що вони в деяких аспектах співпадають із тими ознаками (передумовами), якими має володіти учасник суспільних відносин для того, щоб претендувати на отримання статусу суб'єкта адміністративного права.

Юридичні особи, хоча й виступають самостійними суб'єктами адміністративного та інших галузей права, втім вони є, як ми вже відзначали, штучно створеними й базуються на об'єднаній у групу, колектив певної кількості людей (фізичних осіб). Отже, юридична особа - це колективний суб'єкт. Ю.М. Стариков у своїй праці пише, що колективні суб'єкти - це групи людей, які є організаціями (державні, недержавні, приватні,

громадські) [13, 426-430]. На цьому акцентують увагу й цивілісти. Відзначаючи, що юридична особа – це не окремих громадянин (фізична особа), а колективне утворення, певним чином організований колектив людей (організація) [12, 108].

Тут варто зауважити, що в адміністративно-правовій літературі класифікація суб'єктів адміністративного права на фізичних осіб (або ж індивідуальних суб'єктів) і колективних суб'єктів є досить розповсюдженою. Так, наприклад, Д.М. Павлов пише, що суб'єкти адміністративного права (адміністративно-правових відносин) можуть бути індивідуальні та колективні. Індивідуальні суб'єкти: 1) громадяни України; 2) іноземні громадяни; 3) особи без громадянства. Колективні суб'єкти: 1) державні організації: органи виконавчої влади (державного управління); державні підприємства, установи та їх об'єднання; структурні підрозділи органів виконавчої влади, наділені власною компетенцією; 2) недержавні організації: громадські об'єднання (партії, союзи, громадські рухи); трудові колективи; різні комерційні структури; органи місцевого самоврядування [9, 28-29].

В.М. Манохін серед суб'єктів адміністративного права розрізняє: фізичних осіб і організації, останні з яких правник поділяє на державні (ті, які виконують завдання, функції повноваження держави, базуються на державній власності й керуються державою: органи держави, державні підприємства й установи) і недержавні (не виконують державних завдань і функцій, не фінансуються державою й не керуються нею: громадські об'єднання громадян (профспілки, спортивні організації тощо), кооперативні об'єднання, об'єднання за іншими інтересами) [14, 43-45].

Д.М. Бахрах, зазначає, що не зовсім вірно говорити про організації, як суб'єктів адміністративного права, адже до складу тієї чи іншої організації можуть входити структурні підрозділи (цех, відділення тощо), які за своєю суттю не є організаціями, втім можуть бути суб'єктами адміністративних правовідносин [8, 22]. На підставі цього науковець пропонує поділяти суб'єктів адміністративного права на індивідуальних і колективних. Останні він характеризує як організовані, відокремлені, самокеровані групи людей, наділені правами виступати у відносинах з іншими суб'єктами як єдине ціле, персоніфіковано [8, 23]. Залежно від ступеня організаційної самостійності, цілей і обов'язків, що витікають звідси, правового становища у великій і складній системі колективних суб'єктів адміністративного права, науковець пропонує таку класифікацію колективних суб'єктів:

- 1) організації;
- 2) структурні підрозділи організацій;
- 3) трудові та інші колективи організацій та їх структурних підрозділів;
- 4) складні організації [8, 23].

З викладеного чітко видно, що колективні суб'єкти, як елемент системи суб'єктів адміністративного права, категорія значно ширша, аніж юридичні особи й поглинає останніх. Тобто кожна юридична особа є колективним суб'єктом адміністративного права, однак не кожен колективний суб'єкт останнього є юридичною особою. У цьому контексті слушно видається позиція В. Б. Авер'янова, який, вказуючи на те, що серед науковців не має єдиного погляду щодо вигляду класифікації суб'єктів адміністративного права, зазначає, що найбільш вдалою є така:

- фізичні особи - громадяни України, іноземці, особи без громадянства;

- юридичні особи - органи виконавчої влади, будь-які інші державні органи, органи місцевого самоврядування, об'єднання громадян, підприємства, установи, організації (в особі їхніх керівників, які очолюють органи управління цих підприємств, установ, організацій);

- колективні суб'єкти (утворення), які не мають ознак юридичної особи, але тією чи іншою мірою наділені нормами адміністративного права певними правами й обов'язками: структурні підрозділи державних і недержавних органів, підприємств, установ, організацій, деякі інші громадські утворення (на кшталт загальних зборів громадян за місцем проживання) [15, 191].

Суб'єктом адміністративного права юридична особа стає з моменту набуття нею адміністративно-правової правосуб'єктності, яка є потенційною здатністю мати права й обов'язки у сфері державного управління (адміністративна правоздатність), реалізовувати надані права й обов'язки у сфері державного управління (адміністративна дієздатність) [2, 73].

Головними складовими елементами правосуб'єктності, як видно з приведеного визначення, є адміністративна правоздатність, тобто здатність суб'єкта мати права й обов'язки, передбачені нормами адміністративного права, та адміністративна дієздатність - це здатність суб'єкта самостійно, вольовими, усвідомлюваними діями (безпосередньо або через представника) реалізовувати надані йому права й виконувати покладені на нього обов'язки у сфері адміністративно-правового регулювання [15, 192].

Особливість правоздатності та дієздатності юридичних осіб полягає в тому, що вони виникають одночасно в момент її створення (державної реєстрації) і зникають одразу ж після її ліквідації.

Важливим елементом правосуб'єктності виступає деліктоздатність. Необхідно відзначити, що не всі правники поділяють таку думку, оскільки вважають, що деліктоздатність суб'єкта не є окремим елементом його правосуб'єктності, а входить до складу дієздатності. Так, наприклад, В.В. Колпаков пише, що складовою дієздатності є адміністративна деліктоздатність, тобто здатність суб'єкта нести за порушення адміністративно-правових норм юридичну відповідальність [2, 74]. Схожу позицію займає й С.С. Алексєєв, на думку якого відносно більшості суб'єктів права нема потреби спеціально виділяти деліктоздатність, оскільки вона по суті виступає однією зі сторін правосуб'єктності, точніше дієздатності, яка виражає можливість самостійного виконання юридичних обов'язків [16, 140].

Не можемо в повній мірі погодитися з точкою зору дослідників, які вважають деліктоздатність частиною дієздатності. Адже права та обов'язки, що становлять зміст дієздатності, набуваються як результат правомірної поведінки суб'єкта, тоді як деліктоздатність передбачає появу в суб'єкта прав і обов'язків, як наслідок вчинення ним протиправної (протизаконної) поведінки. Відтак, вважаємо, що деліктоздатність входить до складу правосуб'єктності як її повноцінний складовий елемент на рівні з право- та дієздатністю.

Слід акцентувати увагу на тому, що попри певну зовнішню схожість у загальних аспектах, адміністративна правосуб'єктність відрізняється від цивільної, трудової та інших видів правосуб'єктності. Однак у правознавстві й досі немає конкретного переліку ознак безпосередньо адміністративної правосуб'єктності, також юридичних осіб, які б дозволяли її чітко відмежувати від інших різновидів правосуб'єктності. У цьому контексті не можна не відзначити спробу А.П. Альохіна, який, вивчаючи під-

приємства в системі галузевого управління, виокремив такі властивості їх правосуб'єктності: 1) адміністративна правоздатність підприємства пов'язана з владною діяльністю, хоча її носіями далеко не завжди виступають суб'єкти, які володіють повноваженнями державного характеру; 2) права й обов'язки, які становлять зміст адміністративної правосуб'єктності підприємства, реалізуються в організаційних, управлінських відносинах; 3) адміністративна правосуб'єктність підприємства закріплюється в нормах адміністративного права й реалізується в адміністративно-правових відносинах; 4) адміністративна правосуб'єктність відіграє трансмісійну роль, у процесі її реалізації застосовуються цивільні, трудові, фінансові та інші правовідносини [17, 54].

Враховуючи викладену думку А.П. Альохіна, можемо казати, що особливостями адміністративної правосуб'єктності, які притаманні всім суб'єктам адміністративного права, також юридичним особам, є: те, що вона (правосуб'єктність) реалізується в умовах владовідносин, хоча й не завжди пов'язана з реалізацією державної влади (наприклад, коли йдеться про управлінські відносини на внутрішньоорганізаційному рівні юридичної особи); головним способом реалізації адміністративної правосуб'єктності є відносини субординації (підпорядкування), де юридична особа може виступати і як керуючий, і як керований суб'єкт. У деяких випадках досліджувана правосуб'єктність може здійснюватися в умовах відносин координації; адміністративна правосуб'єктність і пов'язані з нею права й обов'язки дуже часто виконують, так би мовити, опосередковуючу (обслуговуючу) функцію, або, як зазначалося вище, трансмісійну роль для інших правовідносин (так, скажімо, трудові відносини у сфері державної служби дуже тісно пов'язані та переплітаються з адміністративно-правовими).

Тож юридичні особи хоча й є штучними, тим не менш повноцінними суб'єктами адміністративного права, мають у зв'язку з цим відповідні права й виконують обов'язки. Значення виокремлення в межах адміністративного права юридичної особи як його суб'єкта полягає ще й у тому, що більшість державних органів і органів місцевого самоврядування, які є основними виконавцями управлінських (адміністративних) завдань і функцій, являють собою колективні суб'єкти, значна частина яких має статус юридичних осіб.

Література

1. Административное право Украины. - 2-е изд., перераб. и доп. [Учебник для студентов высш. учеб.

заведений юрид. спец. / Ю.П. Битяк, В.В. Богуцкий, В.Н. Гаращук и др.]; Под ред. проф. Ю.П. Битяка. - Х.: Право, 2003. - 576 с.

2. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Административное право Украины: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 544 с.

3. Философский словарь / Под ред. М.М. Розенталя и П.Ф. Юдина. - М.: "Политическая литература", 1962. - 544 с.

4. Новейший философский словарь / Сост. А.А. Грицанов. - Мн.: Изд. В.М. Скакун, 1998. - 896 с.

5. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов - М.: Сов. Энциклопедия, 1983. - 840 с.

6. Еллик Г. Общее учение о государстве. - С.-Пб., 1908. - 210 с.

7. Чечот Д.М. Субъективное право и формы его защиты. - Л.: Изд-во ЛГУ, 1968. - 124 с.

8. Бахрах Д.Н. Административное право: Учебник для вузов. - М.: Издательство ВЕК, 1999 - 368 с.

9. Павлов Д.М. Административное право: Загальна частина: Конспект лекцій. -К.: МАУП, 2007. - 136 с.

10. Административное право Украины: Учебник /Под общей ред. С.В. Кивалова. - Х.: "Одиссей", 2004. - 880 с.

11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України, 2003, NN 40-44, ст. 356.

12. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / Д.В. Боброва, О.В. Дзера, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. - К.: Юрінком Інтер, 1999. - 864 с.

13. Стариков Ю.Н. Курс общего административного права / Юрий Николаевич Стариков. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФА М), 2002— Т. 1: История. Предмет. Нормы. Субъекты. - 2002. - 728 с.

14. Манохин В.М. Российское административное право: Учебник. - М.: Юрист, 1996. - 359 с.

15. Административное право Украины. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). - К.: Видавництво "Юридична думка", 2004. - 584 с.

16. Алексеев С.С. Общая теория права: В 2-х т. - М., 1982. - Т. 1. - 390 с.; Т. 2. - 420 с.

17. Костів М.В. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб та особливості її реалізації в адміністративно-деліктних відносинах: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 // НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. - К., 2005. - 225 с.

Русецький А.А.,

Міжнародний університет бізнесу і права
Надійшла до редакції 18.09.2012

УДК 342.9

АКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Головною метою адміністративної реформи є поетапне створення такої системи державного управління, яка забезпечить становлення України як високо розвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, дозволить їй стати впливовим чинником у світі та в Європі. Її метою є також формування системи державного управління, яка стане близькою до потреб і запитів людей, а головним пріоритетом її діяльності буде служіння народowi, національним інтересам [1]. У процесі реалізації встановленої мети акти державного

© О.О. Харенко, 2012

управління є відправною точкою й механізмом забезпечення цієї реформи, оскільки саме в них містяться правові приписи, що поширюються на різних суб'єктів управлінських відносин.

Слід зазначити, що питанням правового змісту, ознак, класифікації, наслідків застосування актів державного управління було приділено багато уваги теоретиками права та вченими-адміністративістами, у тому числі А.І. Єлістратовим, Р.Ф. Васильєвим, С.С. Алексєєвим, Д.М. Бахрахом, В.М. Манохіною, С.Д. Хазановим, Ю.М. Оборотовим, П.М. Рабіновичем, Ю.П. Битяком,

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**